

P. Couttenier (red.), *Een eeuw Gezelle 1899-1999*, Leuven, Peeters, 2000, 228 pp., ill., ISBN 90-429-0962-5 (Antwerpse Studies over Nederlandse Literatuurgeschiedenis).

Deze bundel bevat 14 herwerkte teksten uit het Brugse colloquium (19-20 november 1999) naar aanleiding van de honderdste verjaardag van het overlijden van de dichter. Doel van dit colloquium was het opmaken van een objectieve balans van Gezelles betekenis. Vanzelfsprekend is de aandacht toegespitst op de taal en de

poëzie, met inbegrip van de linguïstiek en de vraag naar de toekomstige receptiemogelijkheden.

Een viertal bijdragen vallen binnen de aandacht van *Wetenschappelijke tijdingen*. Roland Willemyns (*Gezelle en het West-Vlaamse particularisme*, pp. 63-74) bespreekt de verhouding met de zgn. taalparticularisten en het politico-religieus (ideologisch) substraat van hun taalopvattingen en ultramontanisme. Zij hebben, volgens Willemyns, niets met de Vlaamse beweging te maken. Kas Deprez (*Waarom de taal van Gezelle het niet gehaald heeft*, pp. 75-82) betwist volstrekt de conclusies van Willemyns: het onderkennen van de samenhang tussen taalkeuzes en ideologische standpunten kan geen aanleiding zijn om Gezelle met een (vrijzinnig) apriori uit de Vlaamse beweging te sluiten. Het discours van de romantische dichter en taalijveraar is van Groot-Nederlandse aard. In dit taaldebat vraagt Lode Wils (*Gezelle in de Vlaamse natievorming*, pp. 83-100) opnieuw aandacht voor de ambivalente rol van Gezelle in de opbouw van een katholieke traditie in Vlaanderen, onlosmakelijk verbonden met de moderne Belgische natievorming. Zijn volgelingen, o.m. in de Vlaamse studentenbeweging, verdedigden het Vlaams als een zelfstandige nationale waarde en niet als een fundament van de godsdienst en het (Belgische) vaderland. De identificatie van Vlaams, katholieke godsdienst en volkstaal bleek op de duur onaanvaardbaar voor niet-katholieken of voor progressieve katholieken. Men kan deze opvattingen van Wils nog eens toetsen aan een recente publicatie: *Waarom Vlaanderen Nederlands spreekt*, Leuven, Davidsfonds, 2001, 72 pp. Ten slotte vermelden we het referaat van Piet Couttenier (*Gezelle en de context van de nationale literatuur van zijn tijd*, pp. 101-118). Gezelle wordt gesitueerd in het vormingsproces van een nationale Vlaamse literatuur, omstreeks het midden van de negentiende eeuw, waarin uitgerekend het aspect taal, verbonden met religieuze en levensbeschouwelijke voorstellingen een cruciale rol heeft gespeeld. Het zijn vier lezenswaardige bijdragen over de verhouding tussen taal en Vlaamse beweging en over de positie van Gezelle dienaangaande. [ROMAIN VANLANDSCHOOT]